

შერთ
ლები
კური
კონსტ
ვისებუ
შტოებ
ეთმობა
ჩვენებ
კამპანი
ლებებს
წიგნ
ლიტოდ
მართლ
ტებისა
წავლელ

THE CHALLENGE OF
Democracy
Government in America

Brief Edition
Second Edition

Kenneth Janda
Northwestern University

Jeffrey M. Berry
Tufts University

Jerry Goldman
Northwestern University

Abridged by
Earl Huff
California Polytechnic State University,
San Luis Obispo

Copyright © 1994
By Houghton Mifflin Company
All Rights Reserved

Houghton Mifflin Company Boston Toronto
Dallas Geneva, Illinois Palo Alto Princeton, New Jersey

ამერიკული
დემოკრატია
ახუ ხელისუფლება და პოლიტიკური პროცესი

ქენეთ ჯანდა
ნორთუესტერნის უნივერსიტეტი

ჯეფრი მ. ბერი
ტაფტის უნივერსიტეტი

ჯერი გოლდმანი
ნორთუესტერნის უნივერსიტეტი

შემოკლებული რედაქცია

შემოკლებული **ერლ ჰაფის** მიერ
კალიფორნიის შტატის
პოლიტექნიკური უნივერსიტეტი

ინგლისურიდან თარგმნა
რევაზ გარეჩილაძე
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თარგმანის რედაქტორი
მინდია უზრეულიძე

გაერთიანებული „ჯინი“
თბილისი — 1995

შეუ
ლებ
კურ
კონ
ვისე
შტ
ეთი
ჩვენ
კამპ
ლებ
წ
ლიტ
მართ
ტები
წავლ

VI შინაარსი

თავი 4. საზოგადოებრივი აზრი, პოლიტიკური
სოციალიზაცია და მსს

საზოგადოებრივი აზრი და დემოკრატიის მოდელები 107

პოლიტიკური სოციალიზაცია 110

სოციალური ჯგუფები და პოლიტიკური ფასეულობები 113

ფასეულობებიდან იდეოლოგიამდე 117

როგორ უტალიბდებათ ადამიანებს თავისი პოლიტიკური თვალსაზრისი 123

ამერიკის მასობრივი საინფორმაციო საშუალებების თავისებურებები 127

მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა კერძო მფლობელობა 132

მასობრივი საინფორმაციო საშუალებების სახელმწიფო რეგულირება 133

მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა პოლიტიკური ეფექტიანობა 135

მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა შეფასება 137

მთავრობასთან მიმართებაში 144

შეჯამება 149

თავი 5. პოლიტიკური მონაწილეობა და არჩევნები 153

დემოკრატია და პოლიტიკური მონაწილეობა 155

მონაწილეობის უჩვეულო ფორმა 156

მონაწილეობის ჩვეული ფორმა 160

პოლიტიკური მონაწილეობა ხმის მიცემის საშუალებით 165

პოლიტიკური მონაწილეობის ახსნა 173

პოლიტიკური მონაწილეობა და თავისუფლება, თანასწორობა 178

და წესრიგი 180

პოლიტიკური მონაწილეობა და დემოკრატიის მოდელები 182

შეჯამება

თავი 6. პოლიტიკური პარტიები, საარჩევნო
კამპანიები და არჩევნები 185

პოლიტიკური პარტიები და მათი ფუნქციები 188

აშშ პარტიული პოლიტიკის ისტორია 190

ამერიკული ორპარტიული სისტემა 193

პარტიული იდეოლოგია და ორგანიზაცია 201

პასუხისმგებლობის მქონე პარტიული მთავრობის მოდელი 209

საარჩევნო კამპანიის ეკოლოგია 209

საარჩევნო კამპანიის წარმართვა 215

არჩევნები 220

ხმის მიცემისას არჩევანის მიზეზების ახსნა 223

საარჩევნო კამპანიები, არჩევნები და პარტიები 228

შეჯამება 229

თავი 7. დაინტერესებული ჯგუფები 233

დაინტერესებული ჯგუფები და ამერიკის პოლიტიკური ტრადიცია 235

როგორ უტალიბდებათ დაინტერესებული ჯგუფები 238

დაინტერესებული ჯგუფების რესურსები 241

ლობირების ტაქტიკა 248

დაინტერესებული ჯგუფების პოლიტიკის განვითარება 252

დაინტერესებული ჯგუფები: შეფასება 255

შეჯამება 259

თავი 8. კონგრესი 261

კონგრესის წარმოშობა და უფლებამოსილებანი 263

კონგრესის არჩევა 266

როგორ ღვება კონგრესის დღის წესრიგი? 272

„კანონმდებლობის ტური“: მიმოხილვა 273

კომისიები: კონგრესის მუშა ძალა 276

ლიდერები და მიმდევრები კონგრესში 282

საკანონმდებლო ვარემო 284

საკანონმდებლო ზედამხედველობა 290

წარმომადგენლობის დილემა 291

პლურალიზმი, მაჟორიტარიზმი და დემოკრატია 293

შეჯამება 295

თავი 9. საპრეზიდენტო ხელისუფლება 297

საპრეზიდენტო ხელისუფლების კონსტიტუციური საფუძველი 300

პრეზიდენტის უფლებამოსილებათა გაფართოება 303

კავშირი არჩევნებთან 311

ალმასრულებელი ვანშტოების აპარატი 313

პრეზიდენტი როგორც ქვეყნის ლიდერი 318

პრეზიდენტი, როგორც მსოფლიო ლიდერი 324

პრეზიდენტის პიროვნული ხასიათი 326

შეჯამება 327

თავი 10. ბიუროკრატია 329

ორგანიზაციის საკითხი 331

ბიუროკრატიული სახელმწიფოს განვითარება 332

ბიუროები და ბიუროკრატები 336

პოლიტიკის შემუშავება ადმინისტრაციის მიერ: 338

ფორმალური პროცესები

პოლიტიკის შემუშავება ადმინისტრაციის მიერ: 343

არაფორმალური პოლიტიკა 346

პოლიტიკის შემუშავება: ურთიერთქმედების ქსელი

შეერთების კონსტიტუციის ვიზუალური შტოების ეთნობიოგრაფიკული კამპანების წიგნი ლიტონ მართლტების წაკვლად

VIII შინაარსი

პოლიტიკის განხორციელების პრობლემები 349
 ბიუროკრატიის რეფორმა: მეტი თუ ნაკლები კონტროლი? 350
 შეჯამება 353

თავი 11. სასამართლო 355
 ფედერალური მართლმსაჯულების უზენაესობა 357
 ფედერალური სასამართლოების დღევანდელი ორგანიზაცია 361
 უზენაესი სასამართლო 368
 სასამართლოს შევსება 376
 სასამართლო ვადაწყვეტილებათა შედეგები 381
 სასამართლო და დემოკრატიის მოდელები 384
 შეჯამება 386

თავი 12. სამოქალაქო თავისუფლებები და სამოქალაქო უფლებები 389
 უფლებათა ბილი 391
 რელიგიის თავისუფლება 393
 გამოხატვის თავისუფლება 397
 უფლებათა ბილის ვაკრცელება შტატებზე 406
 IX შესწორება და პერსონალური ავტონომია 411
 სამოქალაქო ომის შესწორებანი 414
 სკოლების სეგრეგაციის გაუქმება 417
 სამოქალაქო უფლებებისთვის მოძრაობა 420
 სამოქალაქო უფლებები სხვა უმცირესობებისთვის 423
 სქესი და თანასწორი უფლებები: ქალთა მოძრაობა 428
 აფირმატიული ქმედება: თანასწორი შესაძლებლობები თუ შედეგის თანასწორობა? 432
 შეჯამება 437

დამატება 1 ამერიკის დამოუკიდებლობის დეკლარაცია 440
 დამატება 2: ამერიკის შეერთებული შტატების კონსტიტუცია 445
 ციტირებული ლიტერატურა 462

წინასიტყვაობა
 შემოკლებული ვერსიის მეორე გამოცემისათვის

წინამდებარე ნაშრომი არის შემოკლებული და განახლებული ვერსია ძალიან პოპულარული წიგნის – „დემოკრატიის გამოწვევა: ხელისუფლება ამერიკაში“ – მესამე გამოცემისა. როდესაც ამ შემოკლებულ ვერსიას ქმნიდნენ, ავტორებს სურდათ დიდი ტექსტი კომპაქტური გაეხადათ ისე, რომ არ დაეკნინებინათ მისი ხარისხი, რომელმაც ასეთი წარმატება მოუტანა წიგნს. გარდა ამისა, ავტორებს უნდოდათ ტექსტი მაქსიმალურად თანამედროვე გაეხადათ და ამიტომ შემოკლებული ვერსიის მეორე გამოცემას დაამატეს 1993 წლის მაგალითები და მასალა პრეზიდენტ ქლინტონის ადმინისტრაციის შესახებ.

შემოკლებული ვერსია თითქმის ორჯერ მცირეა სრულ რედაქციაზე, მაგრამ ის იდეალურად არის მორგებული საუნივერსიტეტო კურსებს ამერიკის ხელისუფლებისა და პოლიტიკური პროცესის შესახებ.

წიგნის თეორიული მონახაზი სტუდენტებს საშუალებას აძლევს მოისმინონ შესავალი კურსი ამერიკის ხელისუფლების შესახებ. უფრო მნიშვნელოვანია ის, რომ წიგნი საშუალებას აძლევს მკითხველს კრიტიკულად გაიაზროს ის რთული არჩევანი, რომლის წინაშეც დგას ამერიკელი ამომრჩეველი და, უფრო ფართოდ, ამერიკის ყველა მოქალაქე.

წიგნს წითელ ზოლად გასდევს ორი ძირითადი თემა. ორივე მათგანი განხილულია პირველ თავში.

პირველი თემა არის ის, რომ ავტორების აზრით, ამერიკის საშინაო პოლიტიკა ხშირად ეჯახება კონფლიქტს თავისუფლებისა და წესრიგის ფასეულობებსა და თავისუფლებისა და თანასწორობის ფასეულობებს შორის. ეს კონფლიქტები ყოველთვის მძლავრ ზეგავლენას ახდენდა ამერიკის ისტორიის მსვლელობაზე და დღესაც დაღს ასვამს მრავალ პოლიტიკურ მოვლენას და გადაწყვეტილებას.

მეორე თემა სტუდენტებს მოუწოდებს განიხილონ დემოკრატიის ორი განსხვავებული მოდელი. ერთი მოდელის მიხედვით მთავრობა გადაწყვეტილებას ღებულობს მაჟორიტარული პრინციპით – სხვანაირად რომ ვთქვათ, პოლიტიკური ნაბიჯების გადადგმა მოქალაქეთა უმრავლესობის სურვილის გათვალისწინებით ხდება. დემოკრატიული მთავრობის საპირისპირო მოდელია პლურალიზმი, რომელიც ეყრდნობა ნებისმიერი საკითხის ირგვლივ მთავრობის ურთიერთქმედებას კონკურენტულ დაინტერესებულ ჯგუფებთან.

წიგნში, სადაც შესაძლებელია, ყველგანაა გამოყენებული ეს თემები, რათა უკეთ იქნეს გაშუქებული ამერიკის პოლიტიკური სისტემა. მაგალითად, მე-2 თავში განხილულია, თუ როგორ ჩამოყალიბდა კონსტიტუცია – ძირითადად, წესრიგის განსამტკიცებლად, და როგორ აუარა გვერდი იმავე კონსტიტუციამ პოლიტიკურ და სოციალურ თანასწორობას. ამასთან ერთად, მე-12 თავში ნაჩვენებია, რომ კონსტიტუციის სხვადასხვა შესწორებების წყალობით თანასწორობის დაცვას უზრუნველყოფს. მე-4 თავში განხილულია მასობრივი

თავი 4. საზოგადოებრივი აზრი, პოლიტიკური სოციალიზაცია და მსს	107
საზოგადოებრივი აზრი და დემოკრატიის მოდელები	110
პოლიტიკური სოციალიზაცია	113
სოციალური ჯგუფები და პოლიტიკური ფასეულობები	117
ფასეულობებიდან იდეოლოგიამდე	123
როგორ უყალიბდებათ ადამიანებს თავისი პოლიტიკური თვალსაზრისი	127
ამერიკის მასობრივი საინფორმაციო საშუალებების თავისებურებები	132
მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა კერძო მფლობელობა	133
მასობრივ საინფორმაციო საშუალებების სახელმწიფო რეგულირება	135
მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა პოლიტიკური ეფექტიანობა	137
მასობრივ საინფორმაციო საშუალებათა შეფასება	144
მთავრობასთან მიმართებაში	149
შეჯამება	
თავი 5. პოლიტიკური მონაწილეობა და არჩევნები	153
დემოკრატია და პოლიტიკური მონაწილეობა	155
მონაწილეობის უჩვეულო ფორმა	156
მონაწილეობის ჩვეული ფორმა	160
პოლიტიკური მონაწილეობა ხმის მიცემის საშუალებით	165
პოლიტიკური მონაწილეობის ახსნა	173
პოლიტიკური მონაწილეობა და თავისუფლება, თანასწორობა და წესრიგი	178
პოლიტიკური მონაწილეობა და დემოკრატიის მოდელები	180
შეჯამება	182
თავი 6. პოლიტიკური პარტიები, საარჩევნო კამპანიები და არჩევნები	185
პოლიტიკური პარტიები და მათი ფუნქციები	188
აშშ პარტიული პოლიტიკის ისტორია	190
ამერიკული ორპარტიული სისტემა	193
პარტიული იდეოლოგია და ორგანიზაცია	201
პასუხისმგებლობის მქონე პარტიული მთავრობის მოდელი	209
საარჩევნო კამპანიის ევოლუცია	209
საარჩევნო კამპანიის წარმართვა	215
არჩევნები	220
ხმის მიცემისას არჩევანის მიზეზების ახსნა	223
საარჩევნო კამპანიები, არჩევნები და პარტიები	228
შეჯამება	229

თავი 7. დაინტერესებული ჯგუფები	233
დაინტერესებული ჯგუფები და ამერიკის პოლიტიკური ტრადიცია	235
როგორ ყალიბდება დაინტერესებული ჯგუფები	238
დაინტერესებული ჯგუფების რესურსები	241
ლობირების ტაქტიკა	248
დაინტერესებული ჯგუფების პოლიტიკის განვითარება	252
დაინტერესებული ჯგუფები: შეფასება	255
შეჯამება	259
თავი 8. კონგრესი	261
კონგრესის წარმოშობა და უფლებამოსილებანი	263
კონგრესის არჩევა	266
როგორ ღვება კონგრესის დღის წესრიგი?	272
„კანონმდებლობის ტური“: მიმოხილვა	273
კომისიები: კონგრესის მუშა ძალა	276
ლიდერები და მიმდევრები კონგრესში	282
საკანონმდებლო ვარემო	284
საკანონმდებლო ზედამხედველობა	290
წარმომადგენლობის დილემა	291
პლურალიზმი, მაჟორიტარიზმი და დემოკრატია	293
შეჯამება	295
თავი 9. საპრეზიდენტო ხელისუფლება	297
საპრეზიდენტო ხელისუფლების კონსტიტუციური საფუძველი	300
პრეზიდენტის უფლებამოსილებათა გაფართოება	303
კავშირი არჩევნებთან	311
აღმასრულებელი განმტოების აპარატი	313
პრეზიდენტი როგორც ქვეყნის ლიდერი	318
პრეზიდენტი, როგორც მსოფლიო ლიდერი	324
პრეზიდენტის პიროვნული ხასიათი	326
შეჯამება	327
თავი 10. ბიუროკრატია	329
ორგანიზაციის საკითხი	331
ბიუროკრატიული სახელმწიფოს განვითარება	332
ბიუროკრატია და ბიუროკრატები	336
პოლიტიკის შემუშავება ადმინისტრაციის მიერ:	
ფორმალური პროცესები	338
პოლიტიკის შემუშავება ადმინისტრაციის მიერ:	
არაფორმალური პოლიტიკა	343
პოლიტიკის შემუშავება: ურთიერთქმედების ქსელი	346